

Politisk kontekst

Fattigdom er et komplekst, flerdimensionelt problem, der er mere vidtgående end den grundlæggende mangel på ressourcer til overlevelse. Fattigdom vedrører også manglen på civile, sociale og kulturelle aktiviteter såvel som muligheden for politisk engagement og social mobilitet (EU-Rådet, 2007). Kvinder har en lavere indkomst end mænd, hvilket udsætter dem for en større fattigdomsrisiko.

Europa 2020-strategien

- sigter mod at skabe intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i EU gennem jobskabelse og fattigdomsbekæmpelse
- har som hovedmål at få bragt mindst 20 millioner mennesker ud af fattigdom og social eksklusion inden 2020.

Den europæiske handlingsplan mod fattigdom og social eksklusion

- Et af de syv flagskibsinitiativer i Europa 2020 og et af de centrale instrumenter til at beskytte og fremme kvinders sociale inklusion. Ligestillingsvurdering integreres i nøgleinitiativerne som f.eks. fremme af ligestil økonomisk uafhængighed, vurdering af mangler i retten til familierelateret orlov og overvågning af implementering af de eksisterende direktiver vedrørende retten til familierelateret orlov.

Den europæiske ligestillingspagt (2011-2020)

- Heri bekræfter man på ny Rådets forpligtelse til at opfylde EU's ambitioner på ligestillingsområdet, navnlig inden for tre områder, som har relevans for ligestilling: beskæftigelse, uddannelse og fremme af social inklusion, især gennem reduktion af fattigdom.

De strategiske mål for Beijinghandlingsplanen og EU-indikatorerne

I 2007 vedtog Rådet tre EU-dækkende indikatorer samt to underindikatorer til måling af fremskridtene i EU med hensyn til implementeringen af målene for Beijinghandlingsplanen. Her kigges der på andelen af

- A1.** Gennemgå, vedtage og fastholde makroøkonomiske politikker og udviklingsstrategier, der er rettet mod fattigdomsramte kvinders behov og bestræbelser.
- A2.** Revidere lovgivning og administrativ praksis for at sikre kvindernes lige rettigheder og adgang til økonomiske ressourcer.
- A3.** Give kvinder adgang til opsparings- og kreditmekanismer og pengeinstitutter.
- A4.** Udvikle kønsbaserede metodologier og udføre forskning for at afhjælpe feminiseringen af fattigdommen.

fattigdomstruede personer fordelt på alder, køn og type af husholdning. Tallene inkluderer eneforsørgere med mindreårige børn. Procenterne for økonomisk inaktivitet er fordelt på alder og køn.

Databasen »Women and men in the EU — facts and figures«, som er udarbejdet af Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder, indeholder de seneste data og oplysninger og kan findes på: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Konklusioner på EU-dækkende data

Andelen af fattigdomstruede steg

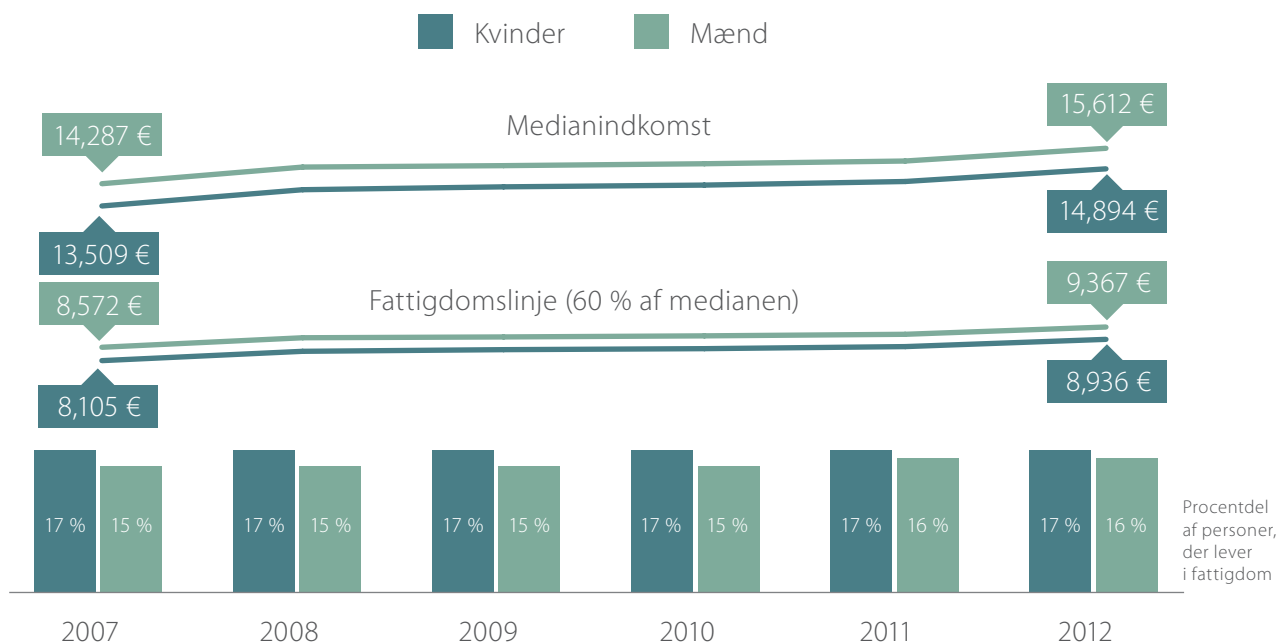
I 2012 var 17 % af EU's befolkning fattigdomstruet, og kvinder havde en lidt større risiko for at ende i fattigdom end mænd. Årsagen er dels, at kvinder over hele Europa får lavere løn og har ringere arbejdsforhold end mænd. Kvinder har i højere grad deltidsarbejde, tidsbegrænsede kontrakter eller perioder, hvor de er uden for arbejdsstyrken på grund af pasningsansvar.

Sammen med en mindre stigning i fattigdomsrisikoen for både kvinder og mænd (en stigning på 0,2 procentpoint) siden 2007 er forskellen mellem kønnene blevet reduceret til lidt over 1 % i 2012. Selv om den gennemsnitlige stigning er moderat i EU, er der tale om en betydeligt stigende fattigdomsrisiko i to tredjedele af medlemsstaterne, navnlig dem, der er hårdest ramt af krisen.

Målingen af fattigdomsrisikoen foretages i forhold til medianindkomsten. Dette betyder, at der muligvis ikke

PROCENTDEL AF KVINDER OG MÆND, DER LEVER I FATTIGDOM I EU, 2007-2012

Kilde: Eurostat, EU-SILC

tages fuldt hensyn til fattigdomsniveauet i medlemsstater, hvor indkomsterne er faldet.

Alder er en væsentlig faktor for at være fattigdomstruet

Unge mellem 16 og 24 år er de mest fattigdomstruede (24 % i 2012 i EU), og risikoen er steget siden 2007 i de fleste medlemsstater. Unge kvinder i denne aldersgruppe er mere fattigdomstruede (en forskel mellem kønnene på 1,6 procentpoint i 2012), hvilket afspejler en lidt større ulighed mellem kønnene end for befolkningen som helhed.

Fattigdomsrisikoen for kvinder mellem 25 og 49 år — de vigtigste børnepasningsår — overstiger fattigdomsrisikoen for mænd i 19 EU-medlemsstater, mens forskellene mellem kvinder og mænd er forholdsvis små i EU samlet set.

Alder er forbundet med en voksende forskel mellem kønnene i forhold til at være fattigdomstruet. Ældre kvinder (over 65 år) er i langt højere grad fattigdomstruede end ældre mænd (16 % sammenlignet med 12 % i 2012). I mere end halvdelen af de 28 medlemsstater (17) overstiger forskellene mellem kønnene på pensionsområdet 30 % (39 % i hele EU). Denne store kønsulighed kan tilskrives den kombinerede effekt af kvinders lavere livstidslønnings og lavere eller afbrudte indbetalinger til sociale sikringsordninger, en øget forekomst af deltidsarbejde og afbrydelser af indbetalinger til sociale sikringsordninger under barsel og på grund af pasningsansvar.

Enlige eller især eneforsørgere er i højere grad fattigdomstruede

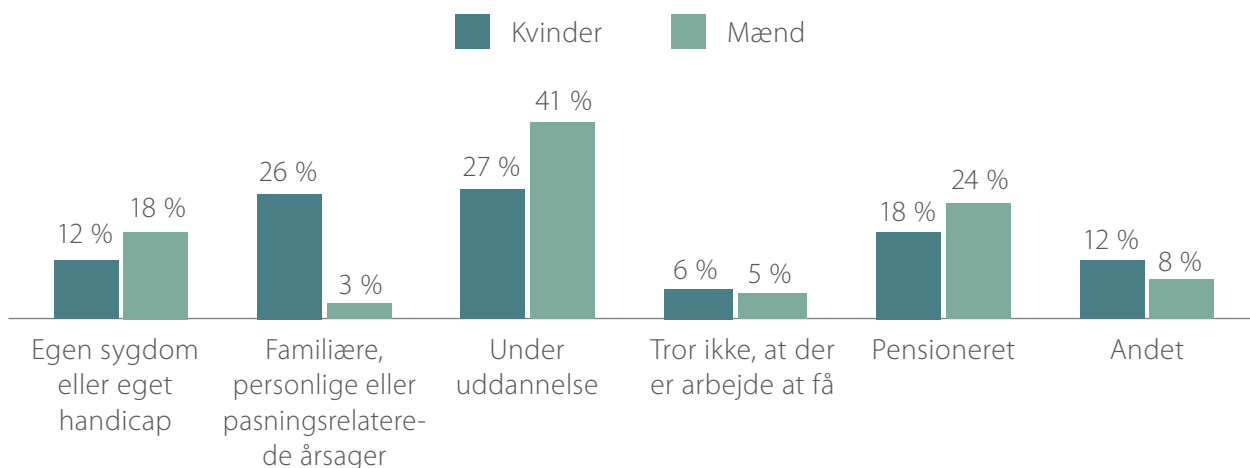
Rundt om i EU var 25 % af de enlige personer fattigdomstruede, og fattigdomsrisikoen for enlige kvinder var lidt større end for mænd (henholdsvis 26 % og 25 %) i 2012. Forskellene mellem kønnene i forhold til fattigdomsrisikoen er blevet minimeret siden 2007, hvilket især skyldes en forværring af situationen for enlige mænd (fra 22 % i 2007 til 25 % i 2012), navnlig i ti medlemsstater.

Fattigdomsrisikoen opstår, når husstanden omfatter mindreårige børn, og er stigende med antallet af mindreårige børn. I 2012 nåede andelen af fattigdomstruede blandt eneforsørgere, hvoraf flest er kvinder, 34 %, hvilket betød, at eneforsørgere fortsat i højere grad var fattigdomstruede sammenlignet med enlige personer uden forsørgerpligt. Mange eneforsørgere skal kombinere forælderrollen og børnepasning med arbejdstagerrollen, hvilket kan føre til mere usikre ansættelsesforhold og lavtlønsbeskæftigelse med et lavere niveau af social sikring. Kvinders lavere indkomst, som er en afspejling af de kønsbestemte lønforskelle, betyder, at enlige mødre/værger er mere fattigdomstruede.

Nogle grupper af kvinder i EU er særligt fattigdomstruede, f.eks. enlige mødre, kvinder fra etniske minoriteter, indvandrerkvinder samt yngre og ældre kvinder. Disse grupper har behov for, at der indføres særlige foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom.

HOVEDÅRSAGEN TIL, AT KVINDER OG MÆND MELLEM 15 OG 64 ÅR IKKE SØGER BESKÆFTIGELSE I EU, 2012

Kilde: Eurostat, EU-LFS

Kvindens lavere økonomiske aktivitet er en væsentlig faktor for fattigdomsrisikoen

Proportionalt er flere kvinder end mænd økonomisk inaktive rundt om i medlemsstaterne. Siden 2007 er andelen af økonomisk inaktive kvinder og mænd mellem 15 og 64 år faldet i medlemsstaterne. Dette fald var større for kvinder, hvilket til dels mindskede forskellene i inaktivitet mellem kønnene på EU-niveau i denne periode. Alligevel var andelen af inaktive kvinder i 2012 stadig betydeligt højere end for mænd, og det var mindst

seks gange mere sandsynligt, at kvinder var inaktive på grund af børnepasning eller andre former for familierelateret ansvar.

Beskæftigelse er af central betydning for kvinders og mænds økonomiske uafhængighed. Inaktivitet og afbrudte beskæftigelsesmønstre øger fattigdomsrisikoen blandt kvinder. Det er mere sandsynligt, at kvinder bliver økonomisk afhængige, og deres karrieremønstre kan betyde lavere indtægter og dårligere social sikring senere i livet.

Resultater af EIGE's arbejde med god praksis:

kvinder i landdistrikter: beskæftigelse og nye teknologier — Spanien

Kvinder i landdistrikter: Projektet for beskæftigelse og nye teknologier består af otte lokale aktionsgrupper i fem spanske regioner — Andalusien, Asturien, Castilla-La Mancha, Castilla y León og Madrid. Initiativet støttede tiltag omhandlende iværksætteri og socialøkonomisk arbejde (kooperativer, medarbejderejede virksomheder og partnerskaber) for kvinder ved hjælp af IKT. Deltagerne var kvinder mellem 20 og 60 år i landdistrikter. I projektet var der særlig opmærksomhed på unge kvinder, som var involveret i uformelle aktiviteter. Det vigtigste resultat af projektet har været støtte til omkring 1 000 kvinder, afholdelse af 11 uddannelseskurser for 833 kvinder og opstart af 43 nye virksomheder.

Goldrausch — Tyskland

Goldrausch Frauennetzwerk er en lille ikke-statslig sammenslutning, der har været aktiv i Berlin-området siden 1982. Formålet er at hjælpe forretningskvinder i Berlin med at etablere og investere i deres egne virksomheder ved at yde rentefrie mikrolån. I de senere år har man prioriteret kvinder over 45 år med indvandrerbaggrund. Alle modtagerne driver enkeltmandsvirksomheder, hovedparten inden for handels- og servicesektoren som f.eks. kosmetologi, restauration, helse, detailhandel, bagervirksomhed og børnepasning. Mellem 1982 og 2007 uddelte Goldrausch omkring 850 000 EUR til mere end 450 forretningskvinder og projekter i Berlin. Mellem september 2010 og 2013 formidlede Goldrausch 70 lån til en samlet værdi af 240 000 EUR. Andelen af misligholdte lån er bemærkelsesværdigt lav. De udgør kun 1,3 %.

FREMSKRIDT OG FORHINDRINGER PÅ OMRÅDE A: KVINDER OG FATTIGDOM

FREMSKRIDT

- Stadig flere kvinder er økonomisk aktive.
- En overordnet reduktion af forskellene mellem kønnene hos den økonomisk inaktive befolkning.
- Enlige mødre og marginaliserede grupper af kvinder modtager ekstra støtte og ressourcer.
- Reformen af pensionsordninger for at imødekomme de forskellige karrieremønstre for kvinder og mænd.

FORHINDRINGER

- Kvinder er fortsat betydeligt mere fattigdomstruede end mænd.
- Fattigdomsrisikoen for enlige forsørgere er steget i EU, og kvinderne er stadig overrepræsenteret blandt husholdninger med eneforsørgere.
- Der er fortsat sandsynlighed for, at kvinder vil være langt mere økonomisk inaktive end mænd på grund af et familiepasningsansvar.
- Inaktivitet og afbrudte beskæftigelsesmønstre øger risikoen for, at kvinder ender i fattigdom.

Vejen frem for EU

- Styrke foranstaltninger, der støtter ligestilling inden for økonomiske aktiviteter.
- Ligestillingsvurdering af økonomiske udviklingsinitiativer.
- Fremme ligestilling inden for beskæftigelse for at opnå øget økonomisk uafhængighed og økonomisk sikkerhed for både mænd og kvinder
- Støtte initiativer, der øger bevidstheden om betydningen af kvinders økonomiske uafhængighed for bekæmpelsen af fattigdom.
- Imødegå de konsekvenser af karriereafbrydelser og forskellige arbejdsmønstre, eksempelvis deltidsbeskæftigelse, som øger kvinders fattigdomsrisiko gennem hele livet.
- Udvikle målrettede strategiske tiltag over for specifikke grupper af kvinder, som er mest fattigdomstruede, eksempelvis yngre/ældre kvinder eller eneforsørgere.
- Videreføre reformerne af de nationale pensionsordninger ved at tage højde for kønsdimensionen ved optjening af pensionsrettigheder.
- Løse problemer med børnefattigdom ved at inddrage et ligestillingsperspektiv og anlægge en holistisk tilgang, hvor man udvikler synergier mellem social inklusion, andre politikområder (f.eks. uddannelse, beskæftigelse og ligestilling, sundhed, bolig og omgivelser) og andre instrumenter (f.eks. EU's finansieringsprogrammer).

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und zu verknüpfen. Es erleichtert interessierten Personen einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3

doi:10.2839/1885

MH-04-15-022-DE-N